

הכתוב לחיים

ממאמריו של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א

הצלחתנו וקדושתנו של יוסף

ויהי איש מצליח | מבט נפלא על הצלחה לאור הפרשה

הכתוב להיים

ממאמריו של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א

ויהי איש מצליח | מבט נפלא על הצלחה לאור הפרשה

המשביר לכל עם הארץ ובודאי שלא הוא היה המוכר לכל אחד סאה או תרקב אלא סדר את המכירה באופן הנאות ביותר להצלחת אוצר המלוכה ולהבאת הכסף ביתה פרעה. (רמב"ם)

נהג כצאן יוסף - כל ישראל נקראים על שם יוסף לפי שהוא פרנסם וכלכלם בימי הרעב. זהו שכרם של המצליח את האחרים והדואג להם שהכל נזקף על שמו והנצולים על ידו נחשבים כצאנו וכעם מרעיתו. (תהלים פ)

אך אף זו תכונת יסודו של המצליח שאינו מניח לעצמו ליטול את הכבוד והיקר הבא מכה תבונתו וחכמתו. וסיסמתו הקבועה היא "מבלעדי" - אין החכמה משלי, אלקים יענה כך בעמדו לראשונה - מגולח ומוחלף שמלות - לפני מושל הארץ, וכך בהיותו כבר בעצמו מושל הארץ ומתגלה הוא לפני אחיו ומודיעם כי הוא יוסף אחיהם אשר מכרוהו מצרימה ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלקים.

יקיר נפש זה שורטט במכחול אומן של החזו"א. [ויש שלחשו שבתאורו זה שרטט את דמות בבוהא של עצמו]

באמונה ובטחון (פרק א' אות יא): יש איש מתאוה להיטיב לזולתו, הפגשו עם רעהו היא לו לחדות לב, מקבלו בסבר פנים יפות, חרד אולי לא קלע את המטרה לפי רוח רעהו, אולי דבר דבר שלא כהוגן, כי אין כאב לב אצלו ככאב של פגיעה בכבוד חברו, או שחסר מרעהו חסד, ומעולם לא נפגע הוא מרעהו כי לבו המלא אהבה יכסה על כל פשעים.

יקיר הנפש דנן אינו דורש מנפשו התאפקות יתירה וחגירת שארית כח נגד הרגזנות הטבעית ונגד כאב של הלבנת פנים, כי נפשו כבר מלוטשת ומצוחצחת שאינה מקבלת כתמים והוא שובע שמחות וגיל בנעימות נצח.

ב.

נעים זמירות ישראל פותח את תהילותיו באותו איש מאושר שבתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה ולפיכך משול הוא כעץ שתול על פלגי מים שכל אשר יעשה יצליח.

ובילקוט (תהלים תרי"ז): כל אשר יעשה יצליח [כדי שיתפרש באופן שהוא מצליח לאחרים] שיהיו הכל צריכים לעצתו. כגון ר' אלעזר בן ערך שיעץ עצות ומצליחות. אמרו לו נביא אתה? אמר להם לא נביא אנכי אלא כך מקובלני מרבותי - כל עצה שהיא לשם שמים סופה להתקיים. אמר ר' מנשיא: מקרא מלא הוא: ועצת ה' היא תקום.

חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי ואמר להם צאו וראו איזו היא דרך ישרה שידבק בה האדם. ר' אלעזר בן ערך אומר לב טוב. אמר להם רואה אני את דברי ר' אלעזר בן ערך - שבכלל דבריו דבריכם (אבות פ"ב מ"ט).

וכתב רבינו יונה בפרושו: שלב טוב היינו מדת הרצון והסבלנות שאין אדם קצר רוח, ומתרחק ממדת הכעס ומשיב במענה רך, ואף כי

ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעיין העולם הבא ואלו הן: אברהם דכתיב ביה וה' ברך את אברהם בכל, יצחק דכתיב ביה ואוכל מכל, ביעקב - דכתיב ביה וכי יש לי כל - כלומר לא חסרו שום טובה, ונהנו מעיין עוה"ז מכל וכל. (ב"ב טז.)

וכן מבקשים אנו לאחר סיימנו את ברהמ"ז: הרחמן הוא יברך אותנו ואת כל אשר לנו כמו שנתברכו אבותינו אברהם, יצחק ויעקב - בכל, מכל, כל - כן יברך אותנו כלנו יחד בברכה שלמה ונאמר אמן

ומעודי תמהתי מדוע הושמטה מעלת הבן הטו"ב בשנים אשר נתברך כאמו והיה יפה תאר ויפה מראה וה' אותו וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו ולפיכך מפקידהו אדניו וכל יש לו נתן בידו. ונבקש שיברכנו הרחמן להיות כמותו ולהתברך בברכה שלימה בכל אשר לנו כיוסף.

ואמנם למתבונן בלשונות המקרא למד כי יוסף מדה אחרת היתה בו - ויהי איש מצליח, וכי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו.

זכותו וכחו של יוסף עומדת לו שהוא משפיע בזולתו ובהכנתו, וגם כאשר מתעלה הוא והננו גדול כאדוניו בביתו וכל אשר לו נתן בידו מוכן הוא שיטיחו בו שהוא עברי ולא זו אף זו "העבד העברי" ולקבל בדומיה את מה שהרגילה אותה ארורה את שמו בפי כולם לדבר בו. וכמו כן מסוגל הוא לשכון עשר שנים בבית הסהר עם כל התנאים הקשים שבו וגם שם נוטה ה' עליו חסד להיות מקובל לכל רואיו וחנו נסוך על פניו ובזה נותנו שר בית הסהר לממונה על כל האסורים וגם עמם ואתם כל הנעשה במאמרו ובצויו - ה' מצליח. ותכונתו הנפלאה מביאתו לתמוה על שני נכבדי ארץ שרי המלך ששהו עמו ימים - שנים עשר חדש - במשמר מדוע פניכם רעים היום. הללו המושלכים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא במשך י"ב חדשים היאך אמורים להראות פניהם מרב צערם. אלא שהוא רואה מבשרו שגם י"א שנות שהיה בבית הסהר אינם מקדירות את פניו והוא עומד ביפי תוארו ויפי מראהו, ועז חשקו להטות חסדו עליהם ושגם זיו פניהם ישונה לטובה.

ותכונתו הנדירה מחזקת את כחו להציע לפני המלך הקורא רק לפתור לו את חלומותיו את הרעיון (פסוק

ל): ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם ושיתתו על ארץ מצרים, כי אין די בידיעת הגעת שבע שני השובע אלא צריך להצליח את השליט שלא יוכל בעצמו ללכת בכל הארץ ולאגור את התבואה ולפיכך ראוי הוא שימנה איש נבון וחכם - נבון שידע לנהל את העם המצרי בלחם לפי הטף בידו ושיתן להם כדי חיות, וחכם שידע היאך לקיים את התבואה ולשומרה שלא תרקב. והיא שמשכה חוט של חן על פניו לפני פרעה שהסכימו והודו כי אין נבון וחכם כמוהו ולפיכך אף שעברי הוא ושנוא נפשם של המצריים ראוי למנותו עליהם ויהא משנה לפרעה. (רמב"ם)

והוא ממלא את צפיות העם המצרי והוא השליט על הארץ זוכה להיות

יעשו לו דבר רע יסבלהו ואין מר בפיו כי חכו ממתקים וכולו מחמדים.

בן פורת - לשון פריה ורביה מקום אכילת קדשים נתרבה לו על ידי העין.
(רש"י)

ועל זה אמר להם שרואה הוא את דבריו כי אדם שמדה כזאת שוכנת בקרבו - טוב הוא גם לחבריו ושכניו ולכל העולם, גם מדת הנדיבות יש לו, כי אם הגוף והלב מתנדב לבני אדם לחפוף בכל חפצם ולעשות רצונם כל שכן שיתנדב להם בממונו, וכל מדה טובה תשכון באדם זה כי התפף דבר גדול מן המעשה בלב מרפא. כי הנה המצוות פעולת האיברים מלאכה לבד היא ונקלה לעשותה אך שיתן עיניו ולבו שם כל הימים לחשוב מחשבות לעשות מלאכת ה' מרוב הדבקות ואהבתו בשם יתברך.

השליטה עצמית על כל אבר והגבולות שהשכיל לגדור בהן את עצמו מלקרב לעבירה, מציבות ומרחיבות את גבולי הקדושה והמחיצות לאכילת קדשים קלים ומעשר שני עבור הכלל במשך שס"ט שנות עמידת משכן שילה שנקבע בחלקו. מצליח - לאחרים!

ומעודי תמהתי מדוע הושמטה מעלת הבן הטו"ב בשנים אשר נתברך כאמו והיה יפה תאר ויפה מראה וה' אותו וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו ולפיכך מפקידהו אדניו וכל יש לו נתן בידו. ונבקש שיברכנו הרחמן להיות כמותו ולהתברך בברכה שלימה בכל אשר לנו כיוסף

ונוכל להמליץ כי כל מי שפעולתו יושר - עצתו אמונה!

וכל אשר יעשה יצליח - וכל לבלובי דמלבלב מצלח (תרגום), כל הנטיעות שיתעו ממנו יצליחו להיות כמותו. (מצודת דוד)

מי הוא הזוכה להעמיד בארץ שהיא ערות הארץ, ובתוך ארמון המלוכה של האימפריה המצרית שני בנים שישאל סבא מועיד אותם להיות שני שבטים החקוקים באבני הזכרון שעל כתפי הכהן הגדול, ובאבני מילואים שבחשן המונח על לבו בבואו על הקדש. וכאשר האב - אדוני הארץ שכל העולם משחרים לפתחו לשבור ממנו בר - מעיד עליהם כי בניו המה אשר נתן לו אלקים בזה [שטר ארוסין ושטר כתובה] שכל הסבא את ידיו והניח ימינו על ראש הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה הבכור וברכם בברכה הנצחית שבה מברך כל אב יהודי את בניו: ישימך אלקים כאפרים וכמנשה.

כי רק העץ עשה הפרי בעתו והשתול על פלגי מים רבים שלא יוכלו לכבות את האהבה המסותרת בלב החכם והנבון להיטיב עם כל הסובבים אותו, הוא אשר יצליח בחנוך צאצאיו לגדלם בתורה ולהכשירם להיות ראויים להבחר לשני שבטים וכראובן ושמעון יהיו לסבא, ולהקרות עליהם שם הסבא ושם אבותיו אברהם ויצחק ולדגות לרוב בקרב הארץ.

רק הצופה למרחוק ומשביע את אחיו שיעלו את עצמותיו עמם בעת לפקד יפקד אלקים אתם משריש בצאצאיו אחריו ואפילו בבנות דור רביעי את החבה לארץ חמדת אבות, ורק המה באות לבקש את נחלת צלפחד אביהן ולא נשטפות כהדור המואס ומקשיב למוציאי דבת הארץ רעה. (במדבר כז א-רש"י)

באו לשילה והיה בית אבנים מלמטן והיריעות מלמעלן. קדשים קלים ומעשר שני נאכלים בכל הרואה. רבי אבהו אמר קרא בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו - אשת אדוניו - תזכה ותאכל כמלא עיניה. (זבחים ק"ח)

ר' יוחנן הוי רגיל דהוי קאזיל ויתיב אשערי טבילה, אמרו ליה רבנן לא מיסתפי מר מעינא בישא, אמר להו אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין... עולי עין (ברכות כ). מסולקין מן העין שאינה שולטת בהן, עין שלא רצתה לזון וליהנות מאשת אדוניו אין עין הרע שולטת בו (רש"י)

נגש יוסף ורחל - נגש יוסף לפני אמו רחל אמר אמי יפת תואר שמא יתלה בה עשו את עיניו אעמוד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה מכאן זכה יוסף לברכת עלי עין. (בראשית לג ז')

מיגו דזכי לנפשיה בשליטתו על עינו ובהצלת אמו מעין דודו הרשע זכי לכל זרעו ויוצאי חלציו להשמר מעינא בישא שגלה לנו רב. (ב"מ ק"ז) שתשעים ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ מצליח - אחרים וקונה עבורם תכונות נצח ונפלאות.

אמר ר' יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור - כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים - שאין זריעה אלא צדקה כנאמר זרעו לכם לצדק וקצרו לפי חסד, ואין מים אלא תורה, זוכה לנחלת שני שבטים, זוכה לכילה כיוסף דכתיב בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור. (ביק ז')

יש לדקדק מה ענין כילה לנחלה ולמה קראו אותה נחלת יוסף.

ונראה לפרש שהבנים הם עיקר הנחלה וכדכתיב הנה נחלת ה' בנים, והבנים מכונים על שם המטה (כיעקב שוכה והיתה מטתו שלימה) והיא בנויה ככילה (סוכה י). ומצינו בבני יוסף שהיו מרובים באוכלוסין וזה בזכות החסד והצדקה שעשה עם אחיו במצרים שזן ופרנס אותם. (מהרש"א)

הנה כי כן יבורך גבר - ירא ה' (תהלים קכ"ח ד')

גייע כפיך כי תאכל | אשתך כגפן פוריה ברכתי ביתך | בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך. כנטיעות של זיתים וכמו והיה כעץ שתול.

תכף לתלמיד חכם - המקריבו אליו ומארחו בביתו - ברכה שנאמר ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף - ויהי איש מצליח!

זכות העלון נודבה לשמירה והצלחה ולישועה גדולה בקרוב

ניתן עדיין לתרום ולזכות בזכות נצח בסדרת הספרים 'מימי הדעת'
לפרטים ואפשרויות ההנצחה התקשר עכשיו: 054-84-720-75
או דרך עמדות נדרים פלוס: ישיבת ביתר